

Marika Piwowarczyk
Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID 0000-0003-1204-3879

Podstawy prawne przetwarzania danych osobowych przez instytucje finansowe w przypadku braku zawarcia umowy

Legal basis for the processing of personal data
by financial institutions in case of a non-concluded contract

Streszczenie

Celem artykułu jest omówienie problematyki dotyczącej przetwarzania danych osobowych przez instytucje finansowe, w tym banki w przypadku ostatecznego braku zawarcia umowy kredytowej przez osoby fizyczne, w kontekście przetwarzania danych osobowych na podstawie uzasadnionego interesu realizowanego przez administratora. W szczególności analizie został poddany przypadek przetwarzania danych osobowych w przypadku braku zawarcia umowy w szeroko rozumianych celach archiwizacyjnych. W artykule przeanalizowano dotychczasowe stanowisko organu nadzorczego dotyczące zasadności przetwarzania danych przez instytucję finansową w przypadku braku zawarcia umowy – Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO) oraz stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego wydane na gruncie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Stanowiska te zestawiono z nowym porządkiem prawnym wynikającym z wejścia w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), a także z obowiązującymi od maja 2019 r. zmianami w ustawie Prawo bankowe, związanymi z obowiązkiem udzielenia wyjaśnień odnośnie do dokonanej oceny zdolności kredytowej wnioskującego i podjętej zautomatyzowanej decyzji kredytowej.

Słowa kluczowe

RODO, ochrona danych osobowych, dane osobowe, instytucja finansowa, bank, zgodność przetwarzania z prawem, GIODO, UODO, Prawo bankowe, ocena zdolności kredytowej

Abstract

The purpose of the article is to analyze the problem related to the processing of personal data by financial institutions, including banks in case of non-concluded loan contract by a natural person in the context of personal data processing on the basis of the legitimate interests pursued by the controller. In particular, the analysis involved the case of personal data processing for generally understood archiving purposes. The article analyzes the last statement of the supervisory body regarding the appropriateness of data processing by a financial institution in case of a non-concluded

loan contract – General Inspector of Personal Data Protection and the decision of the Provincial Administrative Court issued on the ground of the Act on the Protection of Personal Data of August 29, 1997. These statements were compared with the new legal order resulting from the entry into force of Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (GDPR) as well as the amendments to the Banking Law Act (in force since May 2019) regarding the obligation to provide explanations on the assessment of the applicant's creditworthiness and the automated credit decision taken.

Keywords

GDPR, personal data protection, personal data, financial institution, bank, lawfulness of processing, data protection authority, DPA, Banking Law, creditworthiness assessment

1. Wprowadzenie

Chcąc skorzystać z produktów i usług oferowanych przez instytucje finansowe, tj. instytucje kredytowe i banki, w szczególności chcąc skorzystać z produktów kredytowych w celu zawarcia i realizacji umowy, jesteśmy zobowiązani podać szereg naszych danych osobowych, w tym danych identyfikacyjnych takich jak: imię i nazwisko, dane dotyczące dokumentu tożsamości, nr PESEL, a ponadto dane kontaktowe, dane dotyczące naszej sytuacji finansowej, w tym zatrudnienia. Nie zawsze jednak dochodzi do zawarcia umowy. Powstaje pytanie, czy w takim przypadku instytucje finansowe przechowują nasze dane osobowe, a jeśli tak, to czy mają ku temu podstawę prawną.

Przez „dane osobowe” należy rozumieć informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej, przy czym „[...]” możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”¹. Pojęcie „danych osobowych” ma kluczowe znaczenie dla całej regulacji, dlatego w RODO zamieszczona została jego definicja legalna, która jest wzorowana na definicji zawartej w art. 2 lit. a dyrektywy 95/46/WE². Istotą tego pojęcia jest rozumienie danych osobowych jako pewnych informacji, które można odnieść do konkretnej osoby fizycznej.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), art. 4 pkt 1 (t.j. Dz. Urz. UE L 119/1 z 04.05.2016 r.), dalej: RODO.

² P. Fajgielski, *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych. Komentarz*, Wolter Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 104. Zob. Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (t.j. Dz. Urz. UE L 281 z 23.11.1995 r.), dalej: dyrektywa 95/46/WE.

Prawodawca w RODO często posługuje się pojęciami „dane” i „informacje” zamiennie, wprowadzając pewne uproszczenie i utożsamiając ze sobą te dwa pojęcia, czemu daje wyraz w definicji legalnej³. Należy zaznaczyć, że wskazana definicja jest ściśle związana z możliwością identyfikacji osoby fizycznej, czego skutkiem jest określenie jej tożsamości⁴. Prawodawca nie określił rodzaju informacji, które składają się na pojęcie „danych osobowych”, należy zatem przyjąć, że zakres tej definicji jest szeroki przedmiotowo i obejmuje różnego rodzaju informacje dotyczące danej osoby fizycznej⁵.

Definicja zawarta w RODO nie różni się zasadniczo od definicji zastosowanej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych⁶, w stosunku do której w RODO wystąpiło przykładowe wyliczenie możliwych identyfikatorów i czynników⁷. Zgodnie z definicją zawartą w art. 6 ust. 1–2 ustawy o ochronie danych z 1997 r. za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej, przy czym „[...] osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne”.

W zakresie przytoczonej definicji również powiązано pojęcie „danych” i „informacji” oraz odniesiono się do możliwości identyfikacji danej osoby fizycznej. Wyrażenie „wszelkie informacje” należy odnieść do każdego przekazu lub komunikatu bez względu na formę, w jakiej został przekazany⁸. Ustawa o ochronie danych z 1997 r. w art. 6 ust. 3 zawierała jednak pewne ograniczenie w zakresie informacji, które stanowić mogą dane osobowe, stanowiąc, że informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań. Według A. Drozda ocena tego, czy dana informacja nie umożliwia określenia tożsamości osoby fizycznej, gdyż wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań, następować powinna na podstawie obiektywnych kryteriów, przy czym za niemożliwe uznawano wskazanie zamkniętego katalogu rodzajów informacji, które uniemożliwiają lub umożliwiają identyfikację tożsamości osoby fizycznej⁹. Obecnie RODO nie wprowadza takiego ograniczenia.

³ *Ibidem*.

⁴ A. Krasuski, *Ochrona danych osobowych na podstawie RODO*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 76–77.

⁵ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 106.

⁶ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 922), dalej: ustawa o ochronie danych z 1997 r.

⁷ D. Lubasz, *RODO. Zmiany w zakresie ochrony danych osobowych. Porównanie przepisów. Praktycznej uwagi*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 20.

⁸ I. Zgoliński, I. Zduński, *Praktyczny komentarz do ustawy o ochronie danych osobowych*, Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2013, s. 37.

⁹ A. Drozd, *Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz. Wzory pism i przepisy*, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 52–53. Za A. Drozd przykładem takiej informacji na gruncie ówczesnych przepisów prawa mógł być np. nr rejestracyjny samochodu czy nr indeksu.

Pojęcie „danych osobowych” należy uzupełnić pojęciem „przetwarzanie” (danych osobowych), które zgodnie z art. 4 pkt 2 RODO „oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie”. Definicja ta jest bardziej rozbudowana w stosunku do definicji zawartej w art. 2 lit b dyrektywy 95/46/WE oraz art. 7 pkt 2 ustawy o ochronie danych z 1997 r.¹⁰ Katalog wskazany w definicji jest interpretowany raczej jako przykładowe wyliczenie, nie stanowi katalogu zamkniętego i zawiera najbardziej typowe czynności, jakie mieszczą się w zakresie definiowanego pojęcia¹¹.

2. Obowiązki administratora w zakresie przetwarzania danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. a RODO w przypadku zbierania danych od osoby, której dane dotyczą, administrator danych osobowych (w tym wypadku bank lub instytucja kredytowa) ma obowiązek podać jej informacje niezbędne do zapewnienia rzetelności i przejrzystości przetwarzania, w tym cele, dla których przetwarzane są dane osobowe, oraz okres, w którym będą przechowywane, a gdy nie jest to możliwe, kryteria ustalania tego okresu. Należy zwrócić uwagę, że już na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych z 1997 r. administrator w przypadku pobierania danych od osoby, której dane dotyczą, powinien poinformować ją o celu zbierania danych, chociaż zakres informacji, jakie administrator miał obowiązek przekazać, był w tym wypadku znacznie węższy.

Obowiązek informacyjny określony w art. 13 RODO jest nazywany w literaturze przedmiotu mianem „aktywnego obowiązku informacyjnego”, gdyż to na administratorze danych ciąży obowiązek jego realizacji, tzn. inicjatywa jego wykonania następuje ze strony administratora danych bez konieczności podejmowania działań przez osobę, której dane dotyczą¹². Obowiązek informacyjny jest wyrazem realizacji uprawnienia osoby, której dane dotyczą, do bycia poinformowanym o przetwarzaniu danych przez konkretnego administratora, co ma mu dać możliwość reagowania, gdy jego dane są przetwarzane niezgodnie z prawem¹³.

¹⁰ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 114–115.

¹¹ M. Błazewski, J. Behr, *Środki prawne ochrony danych osobowych*, Wrocław 2018, s. 29, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/93918/Srodki_prawne_ochrony_danych_osobowych.pdf [dostęp 5.10.2019].

¹² P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 235.

¹³ *Ibidem*, s. 233.

W ramach realizacji obowiązku informacyjnego należy informować osobę, której dane dotyczą, o celach przetwarzania danych, realizując przy tym zasady przetwarzania danych, w tym zasadę zgodności z prawem omawiane szerzej w dalszej części artykułu. Podmiot danych powinien móc ocenić, czy przetwarzanie jego danych jest niezbędne do realizacji wskazanych celów oraz czy istnieje podstawa prawna przetwarzania danych. Inną informacją mającą zapewnić rzetelność i przejrzystość przetwarzania jest wskazanie okresu, przez który dane będą przetwarzane. Obowiązek ten jest łatwy do realizacji, gdy okres przetwarzania wskazują przepisy prawa, jednakże kiedy nie jest on tak uregulowany, jego ustalenie w praktyce może stwarzać trudności, gdyż nie można go precyzyjnie wskazać¹⁴.

Ponadto przetwarzanie danych osobowych powinno być zgodne z zasadami przetwarzania danych osobowych, które określono w art. 5 RODO. Prawodawca europejski wprost wyodrębnił zasady przetwarzania danych w RODO – mają one charakter dyrektywalny i mają na celu określenie ram ochrony danych osobowych¹⁵. Zasady przetwarzania danych osobowych są ze sobą wzajemnie powiązane, nie można ich stosować z pominięciem innych zasad¹⁶:

- 1) wszelkie przetwarzanie danych osobowych powinno być zgodne z prawem, tzn. odbywać na podstawie zgody osoby, której dane dotyczą, lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej prawem, wskazanej w art. 6 RODO;
- 2) zgodnie z zasadą zapewniania rzetelności i przejrzystości przetwarzania danych dla osób fizycznych powinno być jasne, w jakich celach ich dane osobowe są lub będą zbierane, wykorzystywane, przeglądane lub w inny sposób przetwarzane. Należy informować osoby, których dane dotyczą, o tożsamości administratora i celach przetwarzania, które powinny być wyraźne, uzasadnione i określone czasowo oraz powinny uwzględniać konkretne okoliczności i kontekst przetwarzania danych osobowych;
- 3) zgodnie z zasadą ograniczenia celu przetwarzania dane osobowe powinny być zbierane w konkretnych, prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami. Ponadto zasada ograniczenia przechowywania wskazuje, że dane osobowe powinny być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne dla realizacji celów, w których dane te są przetwarzane;
- 4) przetwarzane dane osobowe powinny być adekwatne tzn. ograniczone do celów, dla których są one przetwarzane, co wymaga zapewnienia ograniczenia okresu

¹⁴ *Ibidem*, s. 240.

¹⁵ M. Błażewski, J. Behr, *op. cit.*, s. 73–74.

¹⁶ Zob. E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018, s. 325–343.

- przechowywania danych do ścisłego minimum (zasada minimalizacji danych); aby zapobiec przechowywaniu danych osobowych przez okres dłuższy, niż jest to niezbędne, administrator powinien ustalić termin usuwania danych;
- 5) należy podjąć działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane („zasada prawidłowości”). Natomiast zgodnie z zasadą integralności i poufności dane osobowe powinny być przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem;
 - 6) dane osobowe nie mogą być przechowywane w nieokreślonym terminie („zasada ograniczenia przetwarzania”); dane osobowe mogą być przechowywane jedynie przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do realizacji celów, w których dane te są przetwarzane;
 - 7) zgodnie z zasadą integralności i poufności dane osobowe powinny być przetwarzane w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo, w tym m.in.: ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.

To na administratorze danych, który jest odpowiedzialny za przestrzeganie ww. zasad, ciąży wykazanie ich przestrzegania („zasad rozliczalności”).

Katalog podstaw przetwarzania danych osobowych określony jest w art. 6 RODO, gdzie oprócz podstawy przetwarzania w postaci zgody osoby, której dane dotyczą przetwarzanie możliwe jest również w przypadku:

- wykonania umowy lub podjęcia działań niezbędnych do wykonania umowy;
- wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
- ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą.

Wymienione w art. 6 RODO przesłanki przetwarzania danych zgodnie z prawem mają charakter samoistny i niezależny, tzn. wystarczy zaistnienie jednej z nich, aby przetwarzanie było dopuszczalne, mają one charakter równoważny¹⁷.

¹⁷ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 160.

Zwróćmy uwagę, że przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych osobowych określone w RODO zasadniczo nie różnią się od przesłanek znanych nam na gruncie ustawy o ochronie danych z 1997 r. Na podstawie z art. 23 ust. 1 tej ustawy przetwarzanie danych osobowych było możliwe, gdy zachodziła jedna z poniższych przesłanek:

- zgoda osoby, której dane dotyczą;
- zrealizowanie uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa;
- realizacja umowy lub podjęcia działań przed zawarciem umowy;
- wykonanie określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego;
- wypełnienie prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych.

Dla celów niniejszego artykułu analizy wymaga przesłanka zgodności przetwarzania z prawem określana mianem „realizacji prawnie uzasadnionych interesów administratora”. W ramach tej przesłanki ustawodawca w art. 23 ust. 4 ustawy o ochronie danych z 1997 r. doprecyzował, że za prawnie usprawiedliwiony cel uważa się w szczególności marketing bezpośredni własnych produktów lub usług administratora danych oraz dochodzenie roszczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, przy czym w orzecznictwie przyjęto, że nie można przetwarzać danych osobowych w ramach tej przesłanki tylko w celu zabezpieczenia się przed ewentualnymi przyszłymi i niepewnymi roszczeniami¹⁸.

RODO rozszerzyło zakres stosowania tej przesłanki poprzez objęcie nią szerokiej gamy interesów gospodarczych i prawnych, w tym tych określonych w motywach 47–59 preambuły RODO, do których zaliczono marketing bezpośredni, zapobieganie oszustwom, zapewnienie bezpieczeństwa infrastruktury i sieci, czy też przesyłania danych pracowników i klientów w ramach grupy przedsiębiorstw¹⁹. Przesłanka „realizacji prawnie uzasadnionych interesów administratora” jest poniekąd przesłanką uzupełniającą wobec pozostałych i wyrazem uznania przez prawodawcę, że mogą zaistnieć przypadki, gdy administrator nie może powołać się na zgodę, przepis albo realizację umowy, a mimo to powinien mieć możliwość przetwarzania danych²⁰. Można jednak przyjąć, że uzasadniony interes to choćby pośrednio interes wynikający z przepisów prawa, które nie regulują przetwarzania danych, ale wskazują uprawnienie administratora, do realizacji którego konieczne jest przetwarzanie danych²¹.

¹⁸ I. Zgoliński, I. Zduński, *op. cit.*, s. 95. Zob. wyrok NSA w Warszawie z dnia 1 grudnia 2010 r., II SA/Wa 1212/10, orzeczenia.nsa.gov.pl.

¹⁹ D. Lubasz, *op. cit.*, s. 29.

²⁰ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 173–177.

²¹ *Ibidem*.

Przesłanka „realizacji prawnie uzasadnionych interesów administratora” nie ma jednak charakteru bezwarunkowego i jest zależna od ważenia interesów administratora po jednej stronie oraz praw i wolności osoby, której dane dotyczą, po drugiej stronie²². Jeżeli za przeważające w wyniku ważenia interesów uznane zostaną prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, to administrator nie powinien opierać przetwarzania na przesłance „realizacji prawnie uzasadnionych interesów administratora”. W zakresie przetwarzania danych osobowych w oparciu o tę przesłankę prawodawca przyznał podmiotom danych dodatkowe uprawnienia, w celu zapewnienia im równowagi wobec pozycji administratora. Na podstawie art. 21 RODO podmiot danych jest uprawniony do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania odbywającego się na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO (uzasadniony interes administratora). Sprzeciw wobec takiego przetwarzania skutkuje tym, że administratorowi nie wolno już przetwarzać danych osobowych, chyba że wykaże on istnienie ważnych prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą, lub podstaw do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.

W związku z powyższym, jeżeli dany administrator przetwarza dane osobowe, przetwarzanie to powinno być zgodne z prawem oraz z wymienionymi wyżej zasadami przetwarzania danych, w tym przetwarzanie powinno być zgodne z celami, do których realizacji dane zostały pozyskane oraz ograniczone do czasu realizacji tych celów. Obowiązkiem administratora jest też jasne poinformowanie osoby, której dane dotyczą, w sposób konkretny i dla niej zrozumiały o przetwarzaniu danych, w tym celach i okresie przetwarzania.

3. Przetwarzanie danych osobowych w przypadku braku zawarcia umowy – analiza przypadku

W celu przedstawienia oferty produktu finansowego instytucja finansowa pozyskuje dane osobowe od osoby fizycznej. Kategorie tych danych, jak już wcześniej wspomniano, to przede wszystkim dane identyfikacyjne, takie jak imię i nazwisko, dane dotyczące dokumentu tożsamości, nr PESEL, a także dane kontaktowe, adres zamieszkania, a w przypadku produktów kredytowych również dane dotyczące sytuacji finansowej, w tym zatrudnienia. Dane są w tym przypadku przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. b RODO, tzn. w celu podjęcia działań niezbędnych do zawarcia umowy. Ponadto, jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyrazi na etapie wnioskowania o produkt finansowy dobrowolną zgodę, dane osobowe są przetwarzane w celu realizacji tej zgody.

²² *Ibidem*.

W przypadku podstawy przetwarzania danych, jaką jest podjęcie działań niezbędnych do zawarcia umowy, dane osobowe będą przetwarzane do czasu zakończenia realizacji działań niezbędnych do zawarcia umowy (jeżeli umowa nie została zawarta). W przypadku wyrażenia zgody dane osobowe będą przetwarzane do czasu jej wycofania z zastrzeżeniem, że zgodnie z zasadą minimalizacji danych przetwarzane dane powinny być adekwatne do realizacji celu przetwarzania.

Niemniej jednak, czy mogą zaistnieć inne przypadki, w których mimo że nie doszło do zawarcia umowy oraz brak jest wyrażonych zgód, instytucja finansowa nadal przetwarza dane osobowe swojego niedoszłego klienta? Czy posiada ku temu podstawę prawną? Takie pytanie zostało postawione Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie, który rozpatrywał skargę na decyzję Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych²³.

W przedmiotowej sprawie niedoszły klient instytucji finansowej złożył do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych²⁴ skargę na odmowę usunięcia jego danych osobowych przetwarzanych przez instytucję finansową. Skarżący wnosił o nakazanie usunięcia jego danych osobowych pozyskanych w związku z wnioskiem o kredyt, oświadczając przy tym, że nie jest klientem instytucji finansowej. GIODO nakazał instytucji finansowej usunięcie danych osobowych niedoszłego klienta. W uzasadnieniu decyzji GIODO i wskazaniu stanu faktycznego wskazano, że skarżący wnioskował o kredyt i na tej podstawie pozyskano jego dane osobowe, jednak do zawarcia umowy z instytucją finansową nigdy nie doszło. Instytucja finansowa wskazywała, że dane osobowe skarżącego przetwarzane są w celach archiwalnych i dowodowych, powołując się na art. 74 pkt 8 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁵, tj. na obowiązek przechowywania dowodów księgowych i sprawozdań przez okres 5 lat na oraz art. 23 ust. 1 pkt 5 w ustawy o ochronie danych z 1997 r., tj. na wypełnienie prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratora.

W zakresie wypełnienia prawnie usprawiedliwionego celu realizowanego przez administratora instytucja finansowa wskazywała, że taka podstawa wynika z realizacji obowiązku udzielenia odpowiedzi na ewentualne reklamacje oraz możliwości obrony przed ewentualnymi roszczeniami cywilnoprawnymi lub zarzutami karnymi związanymi z przetwarzaniem danych osobowych osób, które złożyły wniosek kredytowy, ale nie zawarły umowy. Instytucja finansowa wskazywała, że złożenie wniosku kredytowego wiąże się z jej obowiązkiem do zachowania tajemnicy bankowej wynikającym z art. 104

²³ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 stycznia 2017 r., II SA/Wa 1574/16, orzeczenia.nsa.gov.pl.

²⁴ Dalej: GIODO.

²⁵ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 395).

ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe²⁶ oraz że dane wnioskodawcy są następnie udostępniane do Biura Informacji Kredytowej S.A. oraz biur informacji gospodarczej w celu przeprowadzania badania zdolności kredytowej. Należy zaznaczyć, że skarżący nie wyrażał zgód na przetwarzanie danych osobowych, w związku z czym brak było przesłanki przetwarzania danych w postaci zgody z art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych z 1997 r. Według GODO przetwarzanie przez instytucję finansową danych osobowych nie znajdowało uzasadnienia w przepisach prawa. GODO nie przyjął argumentów instytucji finansowej odnoszących się do przetwarzania danych osobowych na wypadek ewentualnych reklamacji czy też zabezpieczenia ewentualnych roszczeń. W ocenie GODO archiwizacja dokumentów, jak i innych danych pobranych przy dokonywanych czynnościach jedynie w celach dowodowych nie jest prawnie usprawiedliwioną działalnością instytucji finansowej i jest niezgodna z prawem. Ponadto w ocenie GODO przetwarzanie przez bank danych osobowych w prawnie usprawiedliwionym celu, jakim jest realizacja obowiązku udzielenia odpowiedzi na ewentualne reklamacje oraz możliwość obrony przed ewentualnymi roszczeniami cywilnoprawnymi lub zarzutami karnymi, jest przetwarzaniem „na zapas”. GODO stał na stanowisku, że instytucja finansowania nie jest w stanie wykazać, że przetwarzanie danych jest niezbędne dla realizacji jej zadań jako administratora danych.

Instytucja finansowa złożyła w związku z powyższą decyzją wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. We wniosku wskazała, że jest narażona na zarzut popełnienia przestępstw dotyczących nieuprawnionego przetwarzania danych osobowych na etapie realizacji wniosku kredytowego, w związku z art. 49, 51 i 54 ustawy o ochronie danych z 1997 r. i powinna mieć możliwość zapewnienia sobie realizacji prawa do obrony, w tym udowodnienia podstawy pozyskania i przetwarzania danych. Ponadto instytucja finansowa podniosła, że nie jest możliwe przewidzenie daty zgłoszenia reklamacji, roszczenia, postawienia zarzutu czy też konieczności podjęcia obrony we wszczętym i toczącym się postępowaniu, w związku z czym nie może pozbawić się dowodów dotyczących relacji z wnioskodawcą. Dodatkowo dane wnioskodawcy w przypadku wniosku kredytowego w celu badania zdolności kredytowej są udostępniane do Biura Informacji Kredytowej oraz biur informacji gospodarczej.

Instytucja finansowa twierdziła, że powinna mieć możliwość udowodnienia, na jakiej podstawie przekazała dane osobowe na wypadek roszczeń z tytułu nieuprawnionego przetwarzania danych osobowych oraz udostępnienia tajemnicy bankowej, której instytucja finansowa jest zobowiązana dochować już na etapie negocjacji umowy zgodnie z art. 104 ust. 1 Prawa bankowego. Instytucja finansowa wskazywała, że często otrzy-

²⁶ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357), dalej: Prawo bankowe.

muje zapytania o przekazanie dowodu, na podstawie którego przekazała informacje do BIK. Dowodem takim jest wyłącznie wniosek kredytowy, na podstawie którego instytucja finansowa może wykazać, że była zobowiązana do zbadania zdolności kredytowej klienta (art. 70 Prawo bankowego, art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim²⁷), a wypełniając ten obowiązek oraz korzystając z uprawnień wynikającego z art. 105a ust. 1 Prawa bankowego udostępniła dane klienta do Biura Informacji Kredytowej oraz biur informacji gospodarczej²⁸.

GIODO utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję, podtrzymując argumentację w niej zawartą. Podniósł także, że w momencie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu instytucja finansowa działała w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych z 1997 r., tzn. działała w celu podjęcia działań przed zawarciem umowy.

W ocenie GIODO przytoczone wyżej art. 70 Prawa bankowego, art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie stanowią podstawy prawnej do dalszego przetwarzania takich danych, gdyż upoważniają instytucje finansowe do badania zdolności kredytowej osoby zgłaszającej chęć wzięcia kredytu, ale nie są podstawą prawną do dalszego przetwarzania danych osobowych, w związku z tym nie można też mówić o przetwarzaniu tych danych w celach archiwalnych. GIODO wskazał również, że dane nie mogą być przetwarzane przez czas nieokreślony, a czasowym wyznacznikiem powinno być osiągnięcie celu przetwarzania danych. GIODO za nietrafne uznał również odniesienie się do art. 49, 51, 54 ustawy o ochronie danych z 1997 r., gdyż instytucja finansowa nie posiada w tym przypadku podstawy przetwarzania danych osobowych, uznając dalsze przetwarzanie danych za niedopuszczalne.

Instytucja finansowa wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, powtarzając argumentację skierowaną we wniosku do GIODO. Dodatkowo instytucja finansowa podkreśliła, że rozpoczęła archiwizację wniosków kredytowych w przypadku braku zawarcia umowy ze względu na inne postępowanie prowadzone przez GIODO, w którym nie była w stanie przedstawić dowodu na zarzut bezprawnego przekazania danych do Biura Informacji Kredytowej. Ponadto instytucja finansowa podniosła, że przyjęto w niej, że przetwarzanie danych do celów archiwalnych, w tym zachowanie dokumentów mogących stanowić dowód w sprawie, może trwać przez okres zgodny z okresem przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych określonym w art. 118 Ko-

²⁷ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 993).

²⁸ Ust. 4–4d art. 105 Prawa bankowego dotyczą funkcjonowania instytucji mających za zadanie gromadzenie, przetwarzania i udostępnianie informacji objętych tajemnicą bankową, tj. BIK S.A. oraz biur informacji gospodarczej działających na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 681).

deksu cywilnego²⁹. Okres ten liczy się od ustania stosunku prawnego z klientem lub od dnia zakończenia obsługi wniosku kredytowego.

Wojewódzki Sąd Administracyjny oddalił skargę, zasadniczo podtrzymując argumentację GIODO, zgodnie z którą w sytuacji, gdy w następstwie złożenia wniosku kredytowego nie dochodzi do zawarcia umowy, brak jest przesłanek ustawowych legalizujących dalsze przetwarzanie danych osobowych niedoszłego klienta.

4. Zasadność przetwarzania danych osobowych w przypadku braku zawarcia umowy

W odniesieniu do przytoczonego postępowania należy zaznaczyć, że tajemnica bankowa w zakresie przedmiotowym obejmuje też dane osobowe klientów banków, a przetwarzanie tych danych osobowych odbywa się według rygorystycznych zasad określonych w Prawie bankowym, w tym w zakresie zasad udostępniania podmiotom trzecim informacji, o których mowa w art. 104 Prawa bankowego³⁰.

Według A. Kawulskiego tajemnicą bankową są objęte wszystkie informacje powierzone bankowi przez klienta, także dla przygotowania czynności banków, jak wniosek kredytowy i jego uzasadnienie wraz z załączonymi dokumentami. Te informacje warunkują czynności banków, bo bez nich nie doszłoby do tych czynności, np. realizacji wniosku kredytowego, przy czym obowiązek zachowania tajemnicy bankowej, a zatem i przetwarzania danych osobowych nie jest ograniczony czasowo³¹. Ocena przez bank zdolności kredytowej stanowi jedno z jego podstawowych uprawnień w ramach właściwego zarządzania ryzykiem kredytowym i następuje na podstawie przedstawionych przez potencjalnego kredytobiorcę dokumentów i informacji, przy czym jest dokonywana również na podstawie raportów Biura Informacji Kredytowej i biur informacji gospodarczych³². W orzecznictwie przejawiała się tendencja do uwzględniania szerokiego zakresu danych, których banki mogą wymagać przy ocenie zdolności kredytowej, również w zakresie danych osobowych oraz w zakresie możliwości korzystania z zewnętrznych baz danych³³.

Kolejną kwestią w przedmiocie niniejszej analizy jest też wiedza samego klienta na temat dokonanej przez instytucję finansową oceny zdolności kredytowej. Do maja 2019 r. takie uprawnienie dawała klientom ustawa o kredycie konsumenckim, która w art. 10

²⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1025).

³⁰ A. Kawulski, art. 104, [w:] A. Kawulski, *Prawo bankowe. Komentarz*. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2013.

³¹ *Ibidem*.

³² A. Kawulski art. 70, [w:] A. Kawulski, *Prawo bankowe...*

³³ *Ibidem*.

przewiduje obowiązek powiadomienia konsumenta, w przypadku gdy przyczyną odmowy udzielenia kredytu była negatywna weryfikacja w bazie danych. Od dnia 4 maja 2019 r. zaczął obowiązywać dodany w Prawie bankowym art. 70a³⁴. Przepis ten nakłada na banki i inne instytucje ustawowo upoważnione do udzielania kredytów obowiązek przekazania w formie pisemnej na wniosek klienta, w tym będącego osobą fizyczną, wyjaśnienia dotyczącego dokonanej przez siebie oceny zdolności kredytowej. Wyjaśnienie to ma obejmować informacje na temat czynników, w tym danych osobowych wnioskującego, które miały wpływ na dokonaną ocenę zdolności kredytowej. Zauważyć należy, że ani przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, ani Prawo bankowe nie wprowadzają ograniczenia czasowego, w jakim klient może z takim wnioskiem wystąpić.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 13 ust. 1 lit. c i ust. 2 lit. a RODO administrator danych podczas ich pozyskiwania powinien przekazać osobie, której dane dotyczą, informacje odnośnie do celu i okresu przetwarzania danych osobowych. Jeżeli spojrzeć na realizację tego obowiązku przez instytucje finansowe, to tendencją na rynku bankowym jest podawanie w klauzulach informacyjnych zamieszczanych na stronach internetowych banków jednego z celów przetwarzania danych realizowanego na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO, jakim jest ustalenie, dochodzenie lub obrona roszczeń, w tym przetwarzania danych w celach archiwalnych, przy czym jako okres przetwarzania wskazywany jest okres niezbędny do realizacji tych celów określony przepisami prawa³⁵.

Instytucja finansowa w przedmiotowym sporze powoływała się przede wszystkim na przetwarzanie danych osobowych na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie danych z 1997 r., tj. na wypełnienie prawnie usprawiedliwionego celu realizowanego przez administratora. Zarówno jednak GODO, jak i Wojewódzki Sąd Administracyjny stali na stanowisku, że podstawą przetwarzania w przedmiotowym przypadku był art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych z 1997 r., tj. podjęcie działań przed zawarciem umowy, uznając przy tym dalsze przetwarzanie za bezprawne.

Z punktu widzenia samego przedsiębiorcy zarówno decyzja GODO, jak i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego może wydawać się nieusprawiedliwiona, tym bardziej, że zgodnie z art. 24 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie danych z 1997 r. za prawnie uzasadniony cel realizowany przez administratora uznaje się w szczególności dochodzenie roszczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Niemniej jednak stanowisko GODO było spójne z przytoczonym wcześniej i stosowanym orzecznictwem, zgod-

³⁴ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), art. 46 pkt 4, (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 730).

³⁵ Zob. <https://www.pkobp.pl/rodo/>, <https://www.bnpparibas.pl/repozytorium/rodo> [dostęp 5.10.2019].

nie z którym nie można przetwarzać danych osobowych w ramach tej przesłanki tylko w celu zabezpieczenia się przed ewentualnymi przyszłymi i niepewnymi roszczeniami. Ani GIODO, ani Wojewódzki Sąd Administracyjny nie wskazali jednak, w jaki inny sposób instytucja finansowa mogłaby bronić się przed dochodzeniem ewentualnych roszczeń, jak tylko na podstawie dowodów w postaci dokumentów, tym bardziej, jeżeli dane te nie są wykorzystywane do realizacji żadnych innych celów.

Należy pamiętać, że dopuszczalność przetwarzania danych na podstawie art. 6 ust. 1 lit. f RODO nie jest bezwarunkowa, a ograniczona ochroną podstawowych praw i wolności osób, których dane dotyczą. Zgodnie z motywem 47 preambuły RODO: „Aby stwierdzić istnienie prawnie uzasadnionego interesu, należałoby w każdym przypadku przeprowadzić dokładną ocenę, w tym ocenę tego, czy w czasie i w kontekście, w którym zbierane są dane osobowe, osoba, której dane dotyczą, ma rozsądne przesłanki, by spodziewać się, że może nastąpić przetwarzanie danych w tym celu”. Niemniej jednak warto też zwrócić uwagę na kwestię możliwego dalszego przetwarzania danych. W ustawie o ochronie danych osobowych z 1997 r. w art. 26 ust. 2 pkt 2 ustawodawca przewidział możliwość dalszego przetwarzania danych osobowych, jeżeli nie narusza ono praw i wolności osoby, której dane dotyczą z zachowaniem przepisów art. 23 – przetwarzanie na podstawie przesłanki określonej w ustawie.

Wydaje się, że RODO szerzej reguluje kwestię dalszego przetwarzania danych. Zgodnie z art. 6 ust. 4 RODO administrator w celu ustalenia, czy przetwarzanie danych w innym celu jest zgodne z celem, w którym dane osobowe zostały pierwotnie zebrane, powinien brać pod uwagę:

- a) związki między celami, w których zebrano dane osobowe, a celami zamierzonego dalszego przetwarzania;
- b) kontekst, w którym zebrano dane osobowe;
- c) charakter danych osobowych;
- d) ewentualne konsekwencje zamierzonego dalszego przetwarzania dla osób, których dane dotyczą;
- e) istnienie odpowiednich zabezpieczeń;

co jest zgodne z motywem 50 preambuły RODO, gdzie przetwarzanie danych osobowych do celów innych niż cele, w których dane te zostały pierwotnie zebrane, jest możliwe, gdy jest zgodne z celami, w których dane osobowe zostały pierwotnie zebrane. Nie jest wtedy wymagana odrębna podstawa prawna przetwarzania danych osobowych. Ponadto podstawą prawną dalszego przetwarzania może być podstawa prawna przewidziana prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego.

Należy zaznaczyć, że art. 6 ust. 4 RODO ma zastosowanie w przypadku przetwarzania danych w celu realizacji uzasadnionych interesów administratora oraz że cel dal-

szego przetwarzania danych nie musi być taki sam jak cel ich gromadzenia; istotne jest, aby cele te były ze sobą zgodne³⁶. Wydaje się, że istnieje związek przyczynowo-skutkowy między celami, w których w analizowanym przypadku zebrano dane osobowe, a celami zamierzonego dalszego przetwarzania oraz nie zmienia się kontekst, w którym zebrano dane osobowe – dane przetwarzane są w celu archiwalnym w związku z realizacją procesu obsługi wniosku. Przetwarzanie nie niesie dla podmiotu danych ewentualnych negatywnych konsekwencji zamierzonego dalszego przetwarzania danych, jeżeli nie są one przetwarzane w innych celach.

Z punktu widzenia przedsiębiorcy kwestia archiwizacji, w tym w celu ustalenia, dochodzenia i obrony roszczeń w przypadku analizowanym w niniejszym artykule nie jest kwestią związaną wyłącznie z zawarciem umowy. Zauważmy, że w sytuacji gdy nie doszło do zawarcia umowy, zwłaszcza tak jak w omawianym wyżej przypadku umowy kredytowej, osoba, której dane dotyczą, w nieokreślonym czasie może żądać np. uzasadnienia oceny zdolności kredytowej na podstawie art. 70a Prawa bankowego. W przypadku braku archiwizacji dokumentacji i danych dotyczących wniosku instytucja finansowa nie byłaby w stanie udzielić odpowiedzi, co mogłoby ograniczyć dostęp potencjalnego klienta do informacji odnośnie do podjętej względem niego decyzji. Ponadto samo RODO przewiduje przypadek, w którym archiwizacja wniosku, a więc i danych w nim zawartych wydaje się być konieczna, mianowicie w celu realizacji prawa określonego w art. 22 RODO wzmocnionego art. 105a ust. 1a-1c Prawa bankowego, tj. prawa do niepodlegania zautomatyzowanej decyzji, w tym profilowania, które możemy rozumieć jako prawo do zapobiegania negatywnym konsekwencjom mogącym wynikać z takiego rodzaju przetwarzania danych.

Artykuł 22 RODO stanowi rozwinięcie instytucji prawnej ustanowionej już w dyrektywie 95/46/WE, która w art. 15 ust. 1 wskazywała, że osoba fizyczna ma prawo nie być objęta decyzją wywołującą skutki prawne, które jej dotyczą lub mają na nią istotny wpływ, opartą wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, co zostało ujęte w polskim porządku prawnym w art. 26a ustawy o ochronie danych osobowych z 1997 r.³⁷ W RODO zakres regulacji został rozszerzony. Prawo to nie ma charakteru bezwzględniego, gdyż prawodawca w art. 22 ust. 2 RODO dopuszcza możliwość podejmowania zautomatyzowanych decyzji, gdy: jest to niezbędne do zawarcia lub wykonania umowy, przetwarzanie jest dozwolone przepisami prawa albo osoba, której dane dotyczą, wyraziła na to zgodę, przy czym każda z tych przesłanek występuje tutaj niezależnie. Prawo do niepodlegania zautomatyzowanej decyzji, w tym profilowania nie obejmuje wszystkich przypadków profilowania, które zgodnie z art. 4 pkt 4 RODO oznacza „dowolną

³⁶ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 182–183.

³⁷ D. Lubasz, *op. cit.*, s. 59.

formę zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych, które polega na wykorzystaniu danych osobowych do oceny niektórych czynników osobowych osoby fizycznej, w szczególności do analizy lub prognozy aspektów dotyczących efektów pracy tej osoby fizycznej, jej sytuacji ekonomicznej, zdrowia, osobistych preferencji, zainteresowań, wiarygodności, zachowania, lokalizacji lub przemieszczania się”. Pojęcie profilowania nie obejmuje przetwarzania, które jest wykonywane tradycyjnie bez wykorzystania zautomatyzowanych procesów³⁸.

Zakres art. 22 RODO obejmuje takie formy profilowania, których elementem jest podjęcie wobec podmiotu danych, w sposób zautomatyzowany decyzji wywołującej wobec podmiotu danych skutki prawne lub w istotnie na nią wpływające. W artykule 22 RODO szeroko ukształtowano też uprawnienia podmiotu danych. Artykuł 22 ust. 3 RODO nakłada na administratora podejmującego decyzje w oparciu o zautomatyzowane przetwarzanie na podstawie umowy lub zgody obowiązek wdrożenia właściwych środków ochrony praw, wolności i prawnie uzasadnionych interesów osoby, której dane dotyczą, a co najmniej prawa do uzyskania interwencji ludzkiej ze strony administratora, do wyrażenia własnego stanowiska i do zakwestionowania tej decyzji. Zgodnie z art. 105 a ust. 1a Prawa bankowego banki i inne instytucje finansowe upoważnione do udzielania kredytów mogą w celu oceny zdolności kredytowej i analizy ryzyka kredytowego podejmować decyzje, opierając się wyłącznie na zautomatyzowanym przetwarzaniu, w tym profilowaniu.

5. Wnioski

Przedmiotowa analiza dotyczy postępowania w indywidualnej sprawie przeciwko przedsiębiorcy. Każde ewentualne podobne postępowanie będzie rozstrzygane indywidualnie przez sądy, niemniej jednak obecnie w związku z obowiązkami ciążącymi na instytucji finansowej na podstawie przytoczonych wyżej art. 70a oraz 105a ust. 1a-1c Prawa bankowego i art. 22 RODO archiwizacja danych, w tym danych osobowych zawartych we wniosku kredytowym nie wydaje się być nieuzasadniona, chociaż dyskusyjny może być okres, w jakim dane należy przetwarzać dla możliwości realizacji ww. obowiązków. Nie jest on określony w ww. przepisach prawa, natomiast ich realizacja następuje na wniosek osoby fizycznej, która może, ale nie musi go złożyć (jest to jej uprawnienie, a nie obowiązek). W takim przypadku podstawą prawną przetwarzania danych w celach archiwizacyjnych i dowodowych poza uzasadnionym interesem administratora może być również wypełnienie obowiązku prawnego ciążącego na administratorze. Dla tej przesłanki przetwarzania danych osobowych określonej

³⁸ P. Fajgielski, *op. cit.*, s. 117.

w art. 6 ust. 1 lit c RODO wystarczające jest, że z przepisu prawa wynika obowiązek, do którego realizacji konieczne jest przetwarzanie danych, nawet jeżeli przepis ten nie mówi o tym wprost³⁹.

W sytuacji przetwarzania danych na podstawie uzasadnionego interesu administratora konieczne jest dokonanie oceny, czy interes administratora jest nadrzędny wobec praw i wolności osoby fizycznej, aczkolwiek ostateczna ocena w tym zakresie, tak jak w analizowanym przypadku, zależy od organu nadzorczego (obecnie Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych) oraz orzecznictwa sądów. Nadal to po stronie instytucji finansowej leżeć będzie obowiązek wykazania, że dane osobowe przetwarzane są zgodnie z zasadami określonymi w art. 5 RODO.

Bibliografia

Akty prawa europejskiego

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016 r., poz. 1).

Dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. L 281/31 ze zm. z 23.11.1995 r.).

Akty prawa polskiego

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1025).

Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 395).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 922).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357).

Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 681).

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 993).

Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 730).

³⁹ *Ibidem*, s. 168.

Orzeczenia sądów

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 stycznia 2017 r., II SA/Wa 1574/16, orzeczenia.nsa.gov.pl.

Wyrok NSA w Warszawie z dnia 1 grudnia 2010 r., II SA/Wa 1212/10, orzeczenia.nsa.gov.pl.

Monografie

Bielak-Jomaa E., Lubasz D. (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.

Błażewski M., Behr J., *Środki prawne ochrony danych osobowych*, Wrocław 2018, http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/93918/Srodki_prawne_ochrony_danych_osobowych.pdf [dostęp 5.10.2019].

Drozd A., *Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz. Wzory pism i przepisy*, LexisNexis, Warszawa 2007.

Fajgielski P., *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.

Kawulski A., *Prawo bankowe. Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2013.

Krasuski A., *Ochrona danych osobowych na podstawie RODO*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.

Lubasz D., *RODO. Zmiany w zakresie ochrony danych osobowych. Porównanie przepisów. Praktyczne uwagi*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2018.

Zgoliński I., Zduński I., *Praktyczny komentarz do ustawy o ochronie danych osobowych*, Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2013.